

Tewerkstelling en arbeidsmatige participatie van personen uit de kansengroepen in West-Vlaanderen

Samenvattende analyse

15 maart 2022 | Cijfers van 2020

Auteurs

Kelsey Lerooy en Annelies Demeyere

Afdeling Data, Studie en Advies | POM West-Vlaanderen

De impact van twee coronagolven op de tewerkstelling van kansengroepen

Impact COVID-19 op de arbeidsmarkt

2020 was een opmerkelijk jaar. COVID-19 liet zich voor het eerst voelen op alle domeinen van het maatschappelijk leven, zo ook op de arbeidsmarkt. In het voorjaar van 2020 ging België een eerste keer in lockdown en werden niet-essentiële sectoren gesloten. In het najaar volgde een tweede, meer beperkte lockdown voor horeca, contactberoepen en niet-essentiële winkels. De lockdowns gingen gepaard met een hoog aantal tijdelijk werklozen, in april deden meer dan 150.000 West-Vlaamse loontrekkenden beroep op het systeem van tijdelijke werkloosheid. Dit induceerde samen met een daling van het aantal ontvangen vacatures (-14,3% op jaarbasis in West-Vlaanderen) een stijging van de werkloosheid. In West-Vlaanderen steeg het aantal werkzoekenden in 2020 in vergelijking met 2019 met 6,9%. Dit was een sterkere stijging dan de stijging van 4,9% in Vlaanderen, al was dit niet verwonderlijk gezien de lagere werkzoekendengraad in West-Vlaanderen vóór de gezondheids crisis. Gedurende het crisisjaar 2020 lag de werkzoekendengraad in West-Vlaanderen (5,9%) nog steeds ruim 1%-punt lager dan in Vlaanderen (7,0%).

Op vlak van werkzaamheidsgraad behield West-Vlaanderen haar koppositie binnen Vlaanderen: 76,5% van de West-Vlaamse beroepsbevolking (20-64 jaar) was aan het werk ten opzichte van 74,7% in Vlaanderen. De West-Vlaamse werkzaamheidsgraad kende in 2020, net zoals de Vlaamse, een terugval van ongeveer 1%-punt. Het bereiken van een werkzaamheidsgraad van 80% tegen 2030 in Vlaanderen wordt er hierdoor niet makkelijker op. Niettemin bleef de impact van de crisis op de werkloosheid en werkzaamheid beperkt dankzij beschermende maatregelen zoals de tijdelijke werkloosheid.

Impact COVID-19 op tewerkstelling van kansengroepen

Bepaalde kansengroepen, die het in normale tijden al moeilijker hebben op de arbeidsmarkt en vaker in conjunctuurgevoelige sectoren tewerkgesteld zijn, werden sterker getroffen door de crisis. Zo bleek uit het trendrapport 2021 'Kwetsbare groepen op de Vlaamse Arbeidsmarkt' van het Steunpunt Werk dat vooral personen met een migratieachtergrond, jongeren (15-24 jaar) en kortgeschoolden meer dan gemiddeld te lijden hadden onder de crisis. De 55-plussers en personen met een arbeidshandicap bleken minder

conjunctuurgevoelig te zijn. Deze groepen beschikken vaker over een vast contract en bovendien werden maatwerkbedrijven vanaf april 2020 erkend als een essentiële activiteit waardoor de activiteiten konden doorgaan.

Een opmerkelijke verschil met Vlaanderen was dat de werkzaamheidsgraad van 55-plussers in West-Vlaanderen een daling kende van 57,3% in 2019 naar 56,0% in 2020, terwijl de werkzaamheidsgraad bij ouderen in Vlaanderen steeg van 54,9% naar 55,7%. Een zelfde evolutie was merkbaar bij de werkzaamheidsgraad van personen met een arbeidshandicap.

Uit de update van de participatieladder van POM West-Vlaanderen blijkt dat de tewerkstelling en arbeidsmatige participatie van kansengroepen door middel van een ondersteunende maatregel in 2020 gedaald is met 17% in vergelijking met 2019. In absolute cijfers betekent dit een afname van meer dan 10.000 personen (van 63.633 naar 52.790). Een aanzienlijk deel van deze daling is toe te schrijven aan wijzigingen binnen het doelgroepenbeleid. Zo werd per 1 januari 2020 de leeftijdsvoorwaarde voor de RSZ-korting voor oudere werknemers opgetrokken van 55 naar 58 jaar en was er niet langer een lastenverlaging gekoppeld aan de aanwerving van middengeschoolde jongeren.

Ondertussen blijft het aantal invaliden toenemen. **Tussen juni 2019 en juni 2020 steeg het aantal langdurig zieke zelfstandigen en loontrekkenden in West-Vlaanderen met 4,4%.** Er wordt verwacht dat deze trend zich de komende jaren verder zal zetten naar aanleiding van de directe en indirecte gevolgen van COVID-19. De overheid zet dan ook sterk in op re-integratie na langdurige ziekte. Deze re-integratie situeert zich niet alleen op verschillende beleidsniveaus maar ook op het snijpunt van meerdere beleidsdomeinen. Dat maakt een goede samenwerking tussen de diverse actoren binnen de domeinen werk en gezondheidszorg cruciaal. Daarom initieerde POM West-Vlaanderen samen met VDAB in 2020 de West-Vlaamse stuurgroep “Langdurig Zieken” met als doel het brede netwerk te verenigen.

Impact COVID-19 per trede van de participatieladder

De participatieladder is een instrument om de tewerkstelling en arbeidsmatige participatie van personen met een afstand tot de arbeidsmarkt visueel weer te geven. Elke trede weerspiegelt een niveau van participatie aan het maatschappelijk leven. Met de infografiek geeft POM West-Vlaanderen een voorstelling van het aantal bezette plaatsen, uitgedrukt in personen.

In 2020 was er sprake van een daling tegenover 2019 op alle treden van de participatieladder. De grootste impact vond plaats op trede 5 met een daling

van 17,6% gevolgd door trede 4 met een afname van 16,3%. De daling op trede 3 was in West-Vlaanderen (-1,8%) eerder beperkt.

Trede 5 - Betaald werk met ondersteuning

Op trede 5 situeerde de daling zich hoofdzakelijk bij de doelgroepkortingen. De participatie binnen collectieve inschakeling stagneerde ten opzichte van 2019.

Trede 4 - Tijdelijke activerende trajecten

In 2019 werd een dalende trend ingezet, al zette deze zich in 2020 opmerkelijk sterker door. Op trede 4 was er enkel een stijging van het aantal personen in de aanloofases dual leren/leren en werken en van het aantal personen binnen de trajecten activerende arbeidszorg. De stijging van het aantal personen binnen de aanloofases dual leren is het gevolg van een nieuw systeem dat de komende jaren verder wordt uitgebouwd.

Trede 3 - Arbeidsmatige activiteiten onder begeleiding

De daling op trede 3 was voornamelijk toe te schrijven aan lagere cijfers binnen het systeem van arbeidszorg vanuit het departement werk en sociale economie (WSE). De stijging van het aantal personen binnen AMA welzijn wist de totale afname op trede 3 enigszins te beperken.

De arbeidsmarkt na de coronapandemie

Niettegenstaande de pandemie en de negatieve impact op de arbeidsmarkt in 2020 duiden recente conjunctuurberichten op een herstel van de economie. De vacaturecijfers van VDAB zijn eind 2021 historisch hoog en wijzen op een grotere krapte dan voor de crisis. Dit kan goed nieuws betekenen voor die kansengroepen die extra te lijden hebben gehad onder de crisis: meer dan ooit zijn alle talenten nodig op de arbeidsmarkt. **Iedereen** activeren blijft dan ook de boodschap. Niet enkel kansengroepen, maar ook alle arbeidsmarktpotentieel dat er (verborgen) is.

Maart 2022.

